

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Галя Михайлова Кожухарова
Тракийски университет, Стара Загора

от проф. д-р Галя Михайлова Кожухарова – Тракийски университет, Стара Загора

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен
„доктор“

в област на висше образование 1. Педагогически науки,
професионално направление 1.3 Педагогика на обучението по
Докторска програма: Методика на обучението по биология

Автор: Никола Стефанов Вакрилов

**Тема: „ДЕБАТЪТ КАТО МЕТОД НА ОБУЧЕНИЕ ПО БИОЛОГИЯ В
СРЕДНОТО УЧИЛИЩЕ“**

Научен ръководител: доц. д-р Делка Карагъзова-Дилкова

1. Общо описание на представените материали

Настоящата рецензия е изготвена на основание заповед ректора № РД-21-1021 от 07.06.2022 г. на Ректора на Пловдивския университет. С тази заповед съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема “ Дебатът като метод на обучение по биология в средното училище“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3 Педагогика на обучението по ... Докторска програма: Методика на обучението по биология с автор на дисертационния труд Никола Стефанов Вакрилов - докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Ботаника и биологическо образование“ на Биологически факултет на ПУ „П.Хилендарски“ с научен ръководител доц. д-р Делка Карагъзова-Дилкова

Представеният от Никола Вакрилов комплект материали на хартиен и електронен носител е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ и включва следните документи:

– молба до Ректора на ПУ за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд;

– автобиография в европейски формат;

– протокол от катедрения съвет, свързан с докладване на готовността за откриване на процедурата и с предварително обсъждане на дисертационния труд;

– дисертационен труд;

– автореферат на български и английски език;

– списък на научните публикации по темата на дисертацията;

– декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;

– справка за спазване на специфичните изисквания на съответния факултет.

Дисертационният труд „Дебатът като метод на обучение по биология в средното училище“ се състои от увод, три глави, заключение и приложения. Включени са 50 фигури, 116 таблици, 1 схема и 3 приложения. Общият обем на дисертационния труд е 286 страници, от които 192 страници основен текст. Библиографията се състои от 130 източника, от които 108 на кирилица и 22 на латиница.

Докторантът е приложила списък, съдържащ седем публикации по темата на дисертационното изследване.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Никола Стефанов Вакрилов е завършил бакалавърска степен в Биологически факултет на Пловдивски университет през 2011 г. със специалност биология. През 2012г. придобива правоспособност за учител по биология и учител по човекът и природата. През 2013г. придобива магистърска степен по специалността „Екология и опазване на екосистемите“.

От 2012 година работи с малки прекъсвания като учител по биология и здравно възпитание и по човекът и природата. Преминал е през седем обучения за повишаване на квалификацията си като учител.

Никола Вакрилов е докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Ботаника и биологическо образование“ , Биологически факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“, Пловдив, България.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Съвременното развитие на обществото и бурното развитие на технологиите води до промяна на интересите и мотивацията на учениците. Конструктивизмът като иновативен подход и активните методи на преподаване и учене, чрез които той се осъществява се налагат в образователния процес по всички учебни дисциплини. Един от тези методи е *дебатът*, който е предмет на изследователските търсения. Това

прави представеното дисертационно изследване изключително актуално за съвременната педагогическа теория и практика.

4. Познаване на проблема

В дисертационното изследване Никола Вакрилов анализира значителен брой чуждестранна и българска педагогическа и методическа научна литература. Аналитично са представени основните понятия, свързани с предмета на дисертационното изследване – съвременни аспекти на образованието, теории за ученето през призмата на съвременната конструктивистка парадигма, интерактивните методи и възможностите за повишаване мотивацията на учениците.

На базата на теоретичните проучвания е обобщен и структуриран Методичен модел за провеждане на учебен дебат, което е в изпълнение на целта на дисертационното изследване и е един от приносите на докторанта.

5. Методика на изследването

В дисертационното изследване са използвани адекватни изследователски методи, съобразно поставените концептуални основи. Концепцията съдържа конкретно формулирани цел, задачи, предмет и обект и хипотеза на изследването. Подходящо са подбрани и конкретизирани критерии и показатели, на базата на които е разработен инструментариум за отчитане на резултатите – дидактически тестове, анкетна карта, адекватни статистически методи.

Проведен е преобразуващ дидактически експеримент в две последователни учебни години. Методиката на провеждането му и материалите от него са представени във втора глава и в приложенията.

Обобщението на резултатите от експерименталното изследване са представени и анализирани в трета глава на дисертационния труд.

Считам, че избраната изследователска методика позволява постигане на поставената цел и получаване на коректни потвърждаващи изводи, свързани с изследователските задачи, предмета и обекта на изследването.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд има практико-приложен характер, което е основание да търсим неговата иновативна стойност в предложени разработен и апробиран авторски методически модел за провеждане на учебен дебат в обучението по биология.

Дисертационният труд е разработен според изискванията за този вид научно изследване. В него е направен задълбочен, аналитичен и многоаспектен анализ на немалък обем педагогическа и научно-методическа литература. Организираният и апробиран дидактически експеримент съдържа ценен опит, който може да бъде използван директно от учителите и би допринесъл за развиване на важни житейски компетентности у учениците.

Обобщените и анализирани резултати в трета глава подкрепят значимостта на проведеното изследване.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Основните приноси на дисертационния труд могат да се обобщят в научен, научно-приложен и приложен аспекти:

- Разработен и апробиран е методичен модел за прилагане на дебат в обобщителни уроци по биология и здравно образование;
- Описан е алгоритъм за конструиране и провеждане на дебат в обобщителни уроци по биология в 7., 8. и 9. клас;
- Конструиран е диагностичен инструментариум за оценяване на резултатите от провеждането на дебати в обучението по биология и здравно образование;
- Разработеният модел способства за формиране на комуникативни умения, природонаучна компетентност и компетентности, свързани с умения за учене и за подкрепа на здравословния начин на живот и устойчивото развитие;

Посочените приноси са важни за педагогическата теория и практиката, тъй като на тази база могат да се развиват и прилагат модели, свързани с други теми от учебното съдържание по биология и в други учебни дисциплини.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Представени са седем публикации, свързани с дисертационното изследване. Две от публикациите е самостоятелни, пет са в съавторство. Публикациите са направени в рецензирани издания. Представените публикации отговарят на изискванията по брой и съдържание. С това те изпълняват препоръчителните изисквания.

9. Автореферат

Авторефератът е разработен според изискванията на Правилата за развитие на академичния състав на ПУ“П.Хилендарски“ и отразява точно основните резултати, постигнати в дисертационното изследване.

10. Критични забележки и препоръки

Нямам критични забележки към представените материали и дисертационното изследване като цяло.

11. Лични впечатления

Не познавам лично Никола Вакрилов, но представеното дисертационно изследване показва умение за организиране и представяне на сериозно педагогическо изследване, което считам че е залог за много добра бъдеща научна дейност.

12. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Разработеният методичен модел за прилагане на дебат може да се апробира и в други важи теми от обучението по биология и здравно образование. Създаденият опит е добре да бъде публикуван, за да бъде в помощ на учителите.

13. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят на всички изисквания(та) на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Дисертационният труд показва, че докторантът Никола Стефанов Вакрилов **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност „Методика на обучението по биология“ като **демонстрира** много добри качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“** на Никола Стефанов Вакрилов в област на висше образование: по област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3 Педагогика на обучението, Докторска програма: „Методика на обучението по биология“.

31.08. 2022. г.

Рецензент:
проф. д-р Галя Кожухарова